

vältä 1915 tehdyn ehdotuksen johdosta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto senaatille ilmoittaa:

että merisotalaitoksen alueen etelärantaan aikomain siltalaitteiden teettäminen ei kohtaa estettä kaupunginviranomaisten puolelta, siinä tapauksessa että ne pääasiassa teetetään asiakirjain oheisen asemapiirustuksen mukaisesti;

että kaupunginviranomaiset sitoutuvat olemaan teettämättä semmoisia raidelaitteita, jotka estävät aiottua raidetta johtamasta merisotalaitoksen alueella olevaan telakkaan, edellyttäen että sen lopullista suuntaa osoittava piirustus hyvissä ajoin toimitetaan kaupunginviranomaisille; sekä

että, jos asemapiirustukseen merkityt alueet yhdistetään merisotalaitoksen alueeseen, kaupunki vaatii korvausta 200 markkaa neliömetriltä maa- ja 5 markkaa neliömetriltä vesialuetta.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Kunnallisten
rakennusyri-
tysten suunnit-
telu.

Myöntäessään lisämäärärahan uuden kulkutautisairaalan rakennustyötä varten ²⁾ otti kaupunginvaltuusto käsiteltäväksi kysymyksen kunnallisten rakennusyritysten suunnittelusta ja päätti ³⁾ kehoittaa rahatoimikamaria yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa laatimaan ja kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi lähettämään ehdotuksen kunnan rakennusyritysten suunnittelua ja järjestämistä koskeviksi tarkemmiksi säännöiksi, joissa on määräyksiä piirustusten ja kustannusarvioiden laatimis- ja hyväksymistavasta, tarkastuksen ja työnjohdon järjestämisestä, kirjanpitojärjestelmästä, rakennusmäärärahaan käyttämisen tehokkaan jatkuvan valvonnan toimeenpanemisesta, siitä että rakennustoimikunta saa ainoastaan eräiden lähemmin määrättyjen rajain sisällä poiketa vahvistetusta rakennusohjelmasta, asianomaisten velvollisuudesta hyvissä ajoin ennen määrärahaan loppuun kulumista kaupunginvaltuustolta hankkia rakennustöiden loppuunsaattamiseen ehkä tarvittavat lisämäärärahat, rakennus- ja urakatöiden katselmuksista sekä muista tämän yhteydessä säännöstelyä kaipaavista seikoista.

Kokonaisurak-
kajärjestelmiä
kaupungin
töissä.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä marraskuun 3 päivältä 1913 olivat Suomen rakennusmestariiliiton Helsinginosastot anoneet, että kaupunginvaltuusto ottaisi käsiteltäväksi kysymyksen,

¹⁾ Valt. pöytäk. 25. 1. 4 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 36. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16. 5. 1. §.

eikö kokonaisurakkajärjestelmää, mikäli mahdollista, voitaisi ottaa käytäntöön Helsingin kunnallisissa rakennusyrityksissä. Työväen taholta aiheutti rakennusmestariliiton vaatimus vastalauseen. Asia lähetettiin rahatoimikamariin valmistettavaksi. Syyskuun 25:tenä päivätyssä mietinnössä ¹⁾ kamari sittemmin antoi asiasta lausunnon. Asiasta saatu selvitys näytti epäamättömästi viittaavan siihen, että Helsingin kaupungin kannalta ei olisi hyvin harkittua sitoutua yhteen ainoaan järjestelmään kunnallisten rakennustöiden teettämiseksi, vaikkakin tämä, niinkuin rakennusmestariliiton esitys lienee tarkoittanut, rajoitettaisiin huonerakennustöihin. Helsingissä esiintyi tuon tuostakin, ja sitä useammin mitä enemmän kaupunki kehittyi, niin laajoja ja niin monipuolisia rakennusyrityksiä, että niitä kaikkien asiassa kuultujen ammattimiesten yksimielisen lausunnon mukaan ei käynyt edullisesti teettäminen kokonaisurakalla, jota vastoin mainittu järjestelmä, jonka hyvät puolet yhtä yleisesti tunnustettiin, toiselta puolelta voi hyvin tulla käytäntöön pienempiä, yksinkertaisempia rakennustöitä teetettäessä. Kun oli kysymys kunnallisista töistä, oli niinkään jonkin verran painoa pantava siihen, mitä työtapo vaikutti työväenoloihin, ja ajateltavissa oli, että yhteiskunnalliset näkökohdat, eritoten työnpuutteen vallitessa, ratkaisivat asian laskujärjestelmän hyväksi, vaikkeivät huonerakennustyöt sesonkitöinä soveltuneetkaan hätäaputöiksi. Näytti sentähden siltä, kuin kaupungin ei olisi riistettävä itseltään mahdollisuutta kussakin eri tapauksessa valita yrityksen laatua ja kulloinkin vallitsevia työoloja paraiten vastaava järjestelmä. Rahatoimikamarin mielestä oli tärkeää, että urakatöitä järjestäviä määräyksiä saatiin aikaan, mutta kamari esitti, että kysymys kokonaisurakkajärjestelmän jälleen käytäntöön ottamisesta ei aiheuttaisi muuta toimenpidettä kaupunginvaltuuston puolelta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ 36 äänellä 11 vastaan rahatoimikamarin ehdotuksen. Vähemmistö halusi lausuttavaksi, että valtuusto periaatteessa oli sitä mieltä, että kokonaisurakkajärjestelmää on käytettävä, minkätähden kaupungin yleisten töiden hallitusta olisi kehoitettava valmistelemaan asiat niin, että urakka kävisi mahdolliseksi.

Useiden kaupungin laitosten syksyn kuluessa anottua polttoainemäärärahasa korottamista ja rahatoimikamarin tämän johdosta hankittua Suomen höyrykattilayhdistyksen lausunnon ehdotti kamari lokakuun 19:tenä päivätyssä kirjelmässä, että kaupungin lämmityslaitosten katsastus olisi annettava toimeksi höyrykattilayhdistykselle, joka oli ilmoittanut suostuvansa tämän ottamaan huolekseen,

Kaupungin
lämmityslaitos-
ten valvonta.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — ²⁾ Valt. pöytäk. 24. 10. 9 §.

että jäsenmaksu yhdistykselle vastedes suoritettaisiin kunkin laitoksen ja viraston polttoainemäärärahasta sekä että vuodeksi 1916 kaupunginvaltuuston käyttövaroista myönnettäisiin määräraha kaupungin lämmityslaitosten valvonnan toimittamiseksi Suomen höyrykattilayhdistyksen toimesta yhdistyksen laatiman ehdotuksen mukaisesti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi esityksen ja myönsi ¹⁾ tarkoitukseen 2,940 markkaa.

Lisämääräraha
uuden kulkutautisairaalan
rakennustöitä
varten.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 15 päivänä 1914 havainut, että kaupungin uuden kulkutautisairaalan rakennuskustannukset olivat tuntuvasti ylittäneet valtuuston hyväksymät rahamäärät, sekä asiaa tutkimaan asettanut erikoisvaliokunnan ²⁾, antoi valiokunta valtuustolle huhtikuun 18:nä päivänä mietinnön ³⁾ asiasta.

Tehtyään tarkoin selkoa sairaalan rakennushistoriasta sekä valaistuaan rakennustoimikuntaa ja rakennustarkastusta vastaan tehtyjä muistutuksia huomautti valiokunta, että rakennuskustannusten kokonaissumma, joka lähes 20 %:lla ylitti kustannusarvion, oli tosin runsas, mutta jos otettiin huomioon suoritettujen rakennustyön laatu ja kalliit erikoislaitteet, ei sitä käynyt pitäminen kohtuuttoman suurena. Valiokunnan mielestä oli epäiltävää, olisiko kokonaisurakka ollut edullisempi. Pääsyinä määrärahan ylitykseen olivat rakennusajankana tehdyt huomattavat poikkeukset vahvistetusta rakennusohjelmasta. Kaupunginvaltuuston myönnytyksestä hankkimatta oli rakennusyrityksessä toimeenpantu melko suuria muutos-, parannus- ja laajennustöitä, ja sairaalaryhmään, jossa vahvistetun suunnitelman mukaan olisi tullut olla tilaa noin 200 potilaalle, sopi nykyisessä kunnossaan 250 sairassijaa. Rakennustoimikunnan toimintaa vastaan tehty muistutukset eivät valiokunnan mielestä olleet omiansa perustelemaan epäluottamus- tai moitelauseita kaupunginvaltuuston puolelta, vielä vähemmän vahingonkorvauskanteen nostamista toimikuntaa vastaan. Mutta tästä rakennusyrityksestä saatu kokemus näytti monessa kohden olevan käytettävä hyväksi kunnan vastaisissa rakennusyrityksissä tuollaisten erehdysten uusiutumisen välttämiseksi.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁴⁾ lisätty kaupunginvaltuusto:

1911 vuoden obligatiolainasta osoittaa sekä Smk 712,779: 03 lisäykseksi kaupungin uuden kulkutautisairaalan rakennusmäärärahaan että Smk 121,532: 96 lisäykseksi mainitun sairaalan kaluston ostomäärärahaan eli yhteensä Smk 834,311: 99; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia asianmukaisen vahvistuksen mainitulle päätökselle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 21. 11. 11 §. — ²⁾ Ks 1914 vuod. kert. siv. 37 ja 38. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 16. 5. 1 §.

K. senaatti vahvisti nämä päätökset elokuun 15 päivänä, mistä maistraatti kirjelmässä saman kuukauden 30 päivältä ilmoitti ¹⁾ valtuustolle.

Vahvistaessaan 1917 vuoden menosäännön merkitsi ²⁾ kaupunginvaltuusto siihen Smk 421,579: 03 uutta kulkutautisairaala sekä Smk 121,532: 96 sen kalustoa varten.

Kun riittävän tilaisuuden hankkiminen lääketieteen ylioppilaille kliinillisen opetuksen saamiseen yliopiston klinikoissa oli kohdannut vaikeuksia, oli lääkintöhallitus tiedustellut, suostuisiko ja millä ehdoilla Helsingin kunta Maria sairaalan sisätautien osastolta toistaiseksi luovuttamaan noin 50 sairassijaa eri osastoksi, jossa kliinillistä opetusta annettaisiin yliopistossa lääketiedettä opiskeleville.

Ehdotus kliinillisen opetuksen antamisesta Marian sairaalassa.

Terveystoimikunnan ja Marian sairaalan johtokunnan lausuntojen mukaisesti päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto evätä esityksen, mutta oli lääkintöhallitukselle ilmoitettava, että valtuuston puolelta estettä kohtaamatta voitaisiin toistaiseksi lukukausien ajaksi 20 lääketieteenylioppilaalle järjestää tuollainen opetus sairaalan sisätautien osastolla mainitun osaston ylilääkärin johdossa ja sillä edellytyksellä, ettei sairaanhoito siitä kärsinyt eikä kaupungille koitunut menoja ja että kaupunginviranomaiset hyväksyivät sairaalassa ehkä tarpeelliset rakennus- ja sisustustyöt ja ne teetettiin kaupungin toimesta valtion kustannuksella, minkä ohessa kaupunki suostui siihen että, jos ylilääkärille syystä tai toisesta myönnettiin virkavapautta semmoiseen aikaan vuodesta, jolloin opetusta jatkui, hänen virkaansa hoitamaan määrättiin ainoastaan sellainen lääkäri, jonka yliopiston lääkeopillinen tiedekunta hyväksyi.

Terveystoimikunnan kirjelmässä syyskuun 28 päivältä tehdystä esityksestä myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,750 markkaa erään sairaalan palvelijatarten asuman Humaliston sairaalan huoneen sisustamiseksi astiainpesu- ja puhdistushuoneeksi, jonka sijaan palveluskunnalle olisi läheisyydestä vuokrattava huone, jonka vuokran maksuksi oli 1917 vuoden menosääntöön merkittävä 270 markkaa.

Vähäisiä muutostöitä Humaliston sairaalassa.

Kivelän sairaalan ylilääkärin anottua määrärahaa eräitä sairaalan rakennustöitä varten ja rahatoimikamarin kirjelmässä syyskuun 18 päivältä puollettua hänen ehdotustaan päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto osoittaa 10,960 markkaa erään aikaisemmin kelvottomaksi julistetun mielenvikaisten hoitorakennuksen sisustamiseen vuonna 1916 sairaalan yöhoitajatarten ja renkien asunnoiksi sekä 2,200 markkaa alilääkärin ja erään osastohoitajattaren asuman rakennus-

Kivelän sairaalan rakennustyöt.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 9. 8 §. — ²⁾ S:n 29. 12. 20 §. — ³⁾ S:n 24. 10. 3 §. — ⁴⁾ S:n 24. 10. 13 §. — ⁵⁾ S:n 26. 9. 11 §.

sen korjauksiin. Tämä kaikkiaan 13,160 markan määräraha oli maksettava valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha
Nickbyn mieli-
sairaalaan
varten.

Kirjelmässä tammikuun 12 päivältä ilmoitti maistraatti, että k. senaatti oli saman kuukauden 4 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston marraskuun 2 päivänä 1915 tekemän päätöksen 1) osoittaa 1911 vuoden obligatiolainasta 240,000 markan lisämäärärahan Nickbyn mielisairaalaan varten.

Uusia sairaas-
sijoja Nickbyn
mielisairaalaan.

Mielisairaiden lukumäärän suuren lisääntymisen johdosta esitti terveydenhoitolautakunta kirjelmässä helmikuun 17 päivältä, että Nickbyn mielisairaalaan järjestettäisiin 30 uutta sairassijaa. Tähän myöntyen osoitti 2) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 12,500 markkaa sijain kuntoonpanettamiseksi sekä 10,000 markkaa niiden voimassa pitämiseksi kuluvana vuonna.

Samalla annettiin terveydenhoitolautakunnan toimeksi selvittää, kävikö ja missä määrin kaupungin sairaaloissa edelleen lisääminen tuollaisten sairassijain lukua. Lautakunta antoi erään komitean tehtäväksi valmistella asiaa sekä lähetti sitten komitean antaman mietinnön 3) kaupunginvaltuustolle. Mietinnössä huomautettiin, että Kivelän sairaalan sairassijalukua ei voitu melko suurilta kustannuksilta lisätä 160 enemmän, niinkuin laitoksen vuosirahasäännössä oli vahvistettu. Sitä vastoin olisi mahdollista Nickbyn mielisairaalaan, tekemällä vähäisiä muutoksia kahteen paviljonkiin, saada 46 uutta sijaa. Näistä muutostöistä sekä lisähenkilökunnan asuinhuoneistojen sisustamisesta oli laskettu olevan kustannuksia 33,350 markkaa, mutta jättämällä muuan höyryjohto teettämättä voitaisiin ne vähentää 26,750 markkaan. Kaluston ja vaatekappalten ostoon tarvittaisiin 24,700 markkaa. Lopuksi olisi uusien sijain laittamisesta seurauksena, että henkilökuntaakin täytyisi lisätä, ja oli komitea havainnut, että ainakin yksi lääkäri, neljä hoitajaa ja kaksi palvelijaa olisi asetettava, sekä laskenut uusista sijoista olevan vuosimenoja Smk 31,954: 95. Toukokuun 25 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari puolsi näitä ehdotuksia.

Kaupunginvaltuusto myönsi 4) pyydetyt määrärahat. 1917 vuoden menosääntöön merkittiin 5) puheenalaisen sairaalan muutos- ja täydennystöitä varten 26,750 markkaa.

Hesperian yli-
määräinen tu-
berkulosisai-
raala.

Terveydenhoitolautakunnan ja rahatoimikamarin esitysten johdosta päätti 6) kaupunginvaltuusto:

että Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala, jossa oli tilaa 26 potilaalle, pidetään avoimna syyskuun 1 päivästä 1916 kesäkuun 1 päivään 1917;

1) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 32; valt. pöytäk. 25. 1. 6 §. — 2) Valt. pöytäk. 28. 3. 11 §. — 3) Pain. asiakirj. n:o 32. — 4) Valt pöytäk. 6. 6. 12 §. — 5) S:n 29. 12. 20 §. — 6) S:n 6. 6. 14 §.

että puheena olevaa tarkoitusta varten myönnetään vuonna 1916 tarpeellinen määräraha 17,020 markkaa eli 4,255 markkaa kuukaudessa;

että mainitut varat maksetaan valtuuston käyttövaroista; sekä

että terveydenhoitolautakunnan tulee laatissaan erkoisbudjet-tiehdotustaan vuodeksi 1917 siihen merkitä mainittua sairaalaa varten tarpeellinen määräraha.

1917 vuoden menosääntöön merkitsi 1) kaupunginvaltuusto bud-jettia järjestellessään 24,445 markkaa sairaalan voimassapitoon mai-nitun vuoden alkupuoliskolla.

Kirjelmässä huhtikuun 7 päivältä oli kunnallisen teurastamon rakennustoimikunta kustannusten suuren kohoamisen ja eräiden konelaitteiden saantivaikeuden johdosta esittänyt, että kunnallisen teurastamon rakennustyö keskeytettäisiin siksi, kunnes säännölliset olot ovat palautuneet, ja samalla anonut valtuutta vastedes saada kau-punginvaltuustolle ehdottaa niitä toimenpiteitä, joita teurastamon väli-aikainen järjestäminen lähiaikoina vaati 2). Terveydenhoitolautakun-nankin puolelta tätä esitystä myöntyi 3) kaupunginvaltuusto siihen.

Kirjelmässä 4) syyskuun 6 päivältä kannatti rahatoimikamari sosiaalilautakunnan saman kuukauden 2 päivänä tekemää esitystä, että kunta yhä pakottavamaksi käyvän asuntohädän johdosta heti ryhtyisi rakennuttamaan asuntoja etusijassa lapsirikkaille työ-läisperheille, joilla oli kotipaikkaoikeus kaupungissa. Suunnitellun kunnallisen vuokra-asuntoryhmän paikaksi ehdotettiin kaikkiaan 7,848.5 m²:n laajuista Vallilan korttelia n:o 558, missä valmis katu viemäri- ja vesijohtoineen jo oli olemassa. Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan korttelissa n:o 558 oleville, pienten asuinraken-nusten paikaksi aiotuille tonteille, jotka siten erotetaan kaupungin-valtuuston helmikuun 8 päivänä 1916 Vallilan alueelle vahvistaman uuden rakennusjärjestyksen alaisuudesta ja alueen laajentamista varten samalla kertaa vahvistetusta tontinjakoutuskaavasta, heti raken-nutetaan ryhmä työväenasuntoja laadittujen asema- ja luonnospii-rustusten mukaan;

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen valvoa puheena olevaa rakennusyritystä ja teettää sen sopivimmaksi har-kitsemansa rakennustavan mukaisesti;

että edellä mainittuun tarkoitukseen myönnetään 567,500 mark-kaa sekä vastedes ensintulevan vuoden budjettia käsiteltäessä har-kitaan, onko ja minkä verran määrärahaa tätä tarkoitusta varten merkittävä 1917 vuoden menosääntöön; sekä

Kunnallisen teurastamon rakennustöiden keskeyttäminen.

Uusia kunnallisia työväen-asuntoja.

1) Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — 3) Valt. pöytäk. 30. 5. 14 §. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 37.

että sosialilautakunta saa toimekseen aikansa kaupunginvaltuustolle antaa lähemmän ehdotuksen uusien työväenasuntojen hoitamisesta, pääasiallisesti edellä esitettyjen perusteiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ nämä ehdotukset.

Sittenmin teki sosialilautakunta kirjelmässä lokakuun 26 päivältä esityksen edellä mainittujen asuntojen hoitamisesta. Lautakunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto antaa Vallilan uusien kunnallisten työväenasuntojen hoidon sosialilautakunnalle ja sen kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostolle toimitettavaksi tätä varten vahvistetun johtosäännön ³⁾ mukaan, kuitenkin lisäämällä sen 5 §:än seuraavat, puheenalaisten uusien työväenasuntojen huoneistojen vuokrauksessa noudatettavaa järjestystä koskevat erikoismääräykset:

Vuokrattaessa kaupunginvaltuuston syyskuun 12 päivänä 1916 tekemän päätöksen johdosta Vallilan alueen kortteliin n:o 558 rakennetuissa työväenasunnoissa olevia huoneistoja määrätään asunnontarvitsijain järjestysvuoro tuollaisen asunnon saamiseen siihen katsomatta, ovatko he kunnan töissä vai ei, kuitenkin huomioon ottaen:

1) että hakijalla on kotipaikkaoikeus tässä kaupungissa ja kuinka kauan hän on täällä asunut;

2) että lapsirikkailla perheillä on etuoikeus suhteellisesti perheen suuruuden mukaan; sekä

3) että perheolojen muutoin ollessa samanlaiset etusija annetaan sellaiselle vaivaisapua saamattomalle perheelle, jonka on omatta syyttänsä täytyntä muuttaa pois aikaisemmasta huoneistostaan tai joka asuu huoneistossa, jonka asuntotarkastus julistaa perheelle epätyytyttäväksi.

Järjestellessään 1917 vuoden budjettia merkitsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto siihen, jotta rahamäärä voitaisiin suorittaa lainavaroista, näitä asuntoja varten 567,500 markkaa ja hyväksyi samalla rahatoimikamarin aikaisemman esityksen ⁵⁾ toimenpiteisiin ryhtymisestä lisättyjen kaupunginvaltuusmiesten valitsemiseksi käsittelemään kysymystä tämän määrärahan myöntämisestä.

Uusi kansakou-
lutalo Topelius-
kadun varrelle
XIV kaupun-
ginosan poh-
joisosaan.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli vuonna 1915 kehoittanut ⁶⁾ kaupungin yleisten töiden hallitusta yleispiirtein hyväksytyjen luonnospiirustusten pohjalla teettämään pääpiirustukset kustannusarvioineen uuden koulutalon rakennuttamiseksi ruotsinkielisiä kansakouluja varten, oli hallitus kehoittanut kaupunginarkkitehtiä ryhtymään mainitussa kohden tarpeellisiin toimenpiteisiin sekä samalla ottamaan harkittavaksi, eikö rakennuskustannuksia voitaisi tuntuvasti supistaa, siinä tapauksessa että luonnospiirustuksissa edelly-

¹⁾ Valt. pöytäk. 12. 9. 22 §. — ²⁾ S:n 7. 11. 18 §. — ³⁾ Ks. 1915 vuod. kert. siv 36. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj n:o 42. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 7 vuod. 1915.

tetty korkea ullakko ainakin osittain sisustettaisiin luokkahuoneiksi. Tämän tehtävän täyttäkseen oli kaupunginarkkitehti sittemmin laatinut ja hallituksen tarkastettavaksi antanut pääpiirustukset silloisten hintain pohjalla laskettuine kustannusarvioineen puheena olevaa rakennusyritystä varten kaksin vaihtoehtoin, A ja B, joista hallitus puolsi vaihtopuolista ehdotusta A toteutettavaksi. Kirjelmässä tammikuun 17 päivältä 1916 ¹⁾ rahatoimikamarikin yhtyi tähän ehdotukseen.

Koulutalon paikaksi oli siinä ehdotuksessa, johon edellä kerrottu kaupunginvaltuuston päätös perustui, mainittu tähän tarkoitukseen varattu alue, kortteli n:o 516, järjestettynä kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman, mutta kaupunginvaltuuston hyväksymistä toistaiseksi kaipaavan XIV kaupunginosan pohjoisosan asemakaavan muutosehdotuksen mukaan. Edelleen tutkittuaan paikan pintamuodostusta oli kaupunginasemakaava-arkkitehti kuitenkin esittänyt uuden kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen, jonka mukaan koulutontti siirtyisi hiukan luoteisempaan, joten tontille saataisiin tasaisempi ala. Vaikkei tämä jälkimmäinenkään asemakaavan muutosehdotus vielä ollut saavuttanut kaupunginvaltuuston hyväksymistä, oli hallitus ja rahatoimikamarikin katsonut olevan puoltaminen viimeksi ehdotettua koulutalon paikkaa.

Itse koulutaloon nähden huomautti rahatoimikamari seuraavaa:

Ehdotus A, joka oli laadittu kaupunginvaltuuston maaliskuun 2 päivänä 1915 hyväksymäin luonnospiirustusten mukaisesti, käsitti 10 luokkahuonetta, joiden suuruusmitat olivat 6,5 m. × 9,5 m. × 3,8 m., voimistelusalin, joka samalla oli rukous- ja juhlasali ja jonka mitat olivat 11 m. × 18 m., sekä 3,6 leveät välikäytävät. Kellarikerroksessa olivat vahtimestarin huoneisto, oppilaiden ruokasali ja keittiö, kattilahuone, polttoaineiden säilytys huone y. m. taloushuoneet.

Ehdotus B, joka oli laadittu hallituksen aloitteesta, tarkoitti, niinkuin mainittiin, rakennuskustannusten huojuistamista käyttämällä ullakkotilaa luokkahuoneiksi. Siinä mielessä oli ehdotuksessa A oleva pohja- ja kellarikerros poistettu, paitsi kattila- ja polttoainehuoneita, ja sen sijaan vahtimestarin huoneisto sekä ruokailuosasto sijoitettu ensimmäiseen kerrokseen. Luokkahuoneiden luku oli kumpaisessakin ehdotuksessa sama, ja tämä tulos oli saavutettu siten, että ehdotuksessa B oli ullakolle sijoitettu 2 luokkahuonetta, 2 tarveainehuonetta sekä laulu- ja piirustussali.

Rakennusyrityksen kustannukset oli luonnospiirustuksia seuranneessa arviossa laskettu 337,000 markaksi, jota paitsi koulun pihamaan tasoituksesta olisi kustannuksia 13,200 ja aitaamisesta

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

1,360 markkaa. Nyt laadittujen uusien kustannusarvioiden mukaan olisi kustannuksia ehdotuksesta A 358,000 ja ehdotuksesta B 353,000 markkaa, joihin summiin tulisivat lisäksi edellä mainitut tasoitus- ja aitauskustannukset. Sen seikan että nyt lasketut kustannukset ylittivät aikaisemmat määrät 21,000 ja 16,000 markalla mainitsi kaupunginarkkitehti yksinomaan johtuvan eräiden tärkeiden rakennusaineiden luonnottomasta hinnannoususta. Rakennusyrityksen kustannusten kohoamista oli hiukan voitu vähentää suunnittelemalla rakennuksen sisustus jossain määrin vaatimattommaksi.

Molempain vaihtopuolisten ehdotusten keskinäinen vertailu osoitti, että kustannusten ero oli ainoastaan 5,000 markkaa, minkätähden ehdotus A oli ehdottomasti edullisempi, varsinkin kun ehdotusta B haittasivat eräät hankaluudet. Sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että rahatoimikamari sentähden esittivät ehdotuksen A pantavaksi työn pohjaksi.

Rakennustyön alkamisaikaan nähden oli kansakouluntarkastaja A. Lilius lausunut erittäin toivottavaksi, että työ aloitettaisiin niin varhain, että koulutalo voitaisiin ottaa käytäntöön syyslukukauden 1917 alusta, jotta ruotsinkielisissä kansakouluissa vallitseva suuri tilanpuute poistuisi ja väljempää tilaa saataisiin Kammiokadun suomenkieliseenkin kansakouluun, mihin muutamia ruotsinkielisiä luokkia oli sijoitettu. Rahatoimikamarin mielestä oli sentähden suotavaa, että eräitä rakennusyrityksen valmistustöitä voitaisiin toimittaa jo kuluvana talvena. Sitä tarkoitusta varten oli kuluvan vuoden menosäännössä käytettävänä 100,000 markkaa ja 1917 vuoden menosääntöön oli merkittävä määräraha rakennustyön loppuunsaattamiseksi.

Kaupunginvaltuusto yhtyi rahatoimikamarin ehdotukseen ja päätti 1):

hyväksyä ehdotuksen A noudatettavaksi rakennettaessa kaupungin ruotsinkielisille kansakouluille koulutaloa XIV kaupungin osan pohjoisosaan; sekä

kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta viivyttämättä ryhtymään valmistaviin töihin rakennusyrityksen toteuttamiseksi.

Kansakoulurakennukset ja majoitus.

Rahatoimikamarin maaliskuun 6 päivänä tekemästä esityksestä päätti 2) kaupunginvaltuusto, sen johdosta että lisää huoneistoja tarvittiin majoitustarkoituksiin:

venäläisen sotaväen majoittamiseksi luovuttaa Eläintarhan- ja Annankadun kansakoulutalot, jotka sentähden oli tyhjennettävä;

oikeuttaa rahatoimikamarin, kun vastedes esitettiin vaatimuksia huoneistojen välittömästä luovuttamisesta sotaväen majoittami-

1) Valt. pöytäk. 22. 2. 17 §. — 2) S:n 9. 3. 1 §.

seksi eikä rahatoimikamari voinut niitä muulla keinoin täyttää eikä kaupunginvaltuusto ehtinyt kokoontua asiasta päättämään, tarpeen mukaan käyttämään kaupungin muitakin kansakouluja; valtuuttaa kaupungin kansakoulujenjohtokunnat tarpeen vaatiessa vuokraamaan kouluille huoneistoja; sekä

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi, sittenkuin kaupungin yleisten töiden hallitus oli laatinut ehdotuksen majoitusparakkien rakennuttamiseksi, siitä tehdä esityksen kaupunginvaltuustolle.

Sittenkuin ehdotus parakkiryhmän rakennuttamisesta Pakaan alueelle oli saanut raueta ja kaupunginvaltuusto päättänyt ¹⁾ hankkia majoitushuoneistoja edelleen luovuttamalla kansakoulutaloja tähän tarkoitukseen, kehoitettiin kansakoulujenjohtokuntia koettamaan vuokrata kouluille lisää huoneita lukuvuodeksi 1916—17 ja sen ohessa käyttämään oppikoulujen huoneistoja, sikäli kuin valtio niitä asetti kansakouluhallinnon käytettäväksi.

Sittemmin myöntyi ²⁾ valtuusto edelleen rahatoimikamarin esitykseen, että Neljännen linjan ja Ruusulankadun varrella olevat kansakoulutalot saataisiin tarpeen mukaan osoittaa kaupunkiin saapuvan venäläisen sotaväen majoituspaikoiksi ja panettaa kuntoon sekä että tämän johdosta saataisiin kansakouluille vuokrata uusia huoneistoja.

Majoituskysymysten yhteydessä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta koettamaan jouduttaa Topeliuskadun kansakoulutalon rakennustyötä, niin että talo mikäli mahdollista 1917 vuoden alusta voitaisiin pääasiassa luovuttaa tarkoitukseensa. Samalla kehoitettiin kansakoulunjohtokuntia valmistelemaan kysymyksiä uuden kansakoulutalon rakennuttamisesta Kasarminkadun kansakoulutalon sijaan sekä Annankadun kansakoulutalon uudistamisesta ja ehdollisesta korottamisesta.

Topeliuskadun kansakoulutaloa varten merkittiin ⁴⁾ 1917 vuoden menosääntöön 258,000 markkaa.

Kirjelmässä marraskuun 16 päivältä rahatoimikamari mainitsi, että erinäisten betonitöiden teettämiseksi Eläintarhankadun kansakoulutalossa oli 20,000 markkaa siirretty vuoteen 1916, mutta että tämä rahamäärä ei ollut riittänyt, vaan oli syntynyt vajausta Smk 416:45. Valtuusto päätti ⁵⁾ pyydetyn lisäyksen myöntää käyttövaroistaan.

Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan marraskuun 17 päivänä 1915 tekemän esityksen johdosta päätti ⁶⁾ valtuusto sähkövalaistuksen otettavaksi käytäntöön Töölön- ja Punavuorenkadun

Uusien kansakoulutalojen rakennuttaminen.

Lisämääräraha Eläintarhankadun kansakoulutaloa varten.

Töölön- ja Punavuorenkadun kansa-

¹⁾ Ks. painettua salaista valiokunnan mietintöä kesäk. 3 päivältä; valt. pöytäk. 6. 6. 29 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12. 12. 13 §. — ³⁾ S:n 6. 6. 29 §. — ⁴⁾ S:n 29. 12. 20 §. — ⁵⁾ S:n 12. 12. 4 §. — ⁶⁾ S:n 25. 1. 19 §.

koulutalojen kansakoulutaloissa sekä myönsi tähän tarkoitukseen käyttövaroit-
sähkövalais- taan 5,100 markkaa.

Kallion kansa- Kallion kansa- Kallion kansa-
koulun lämpö- koulun lämpö- koulun lämpö-
johdot. johdot. johdot.

Kallion kansakoulun lämpöjohtojen muutos- ja täydennystyötä varten, sen johdosta että nämä johdot eivät pakkasen vallitessa toimineet tyydyttävästi, myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroit- taan 1,200 markan määrärahan.

Huoneisto työ-
väenopiston
molemmille
osastoille.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli antanut erään valiokunnan toimeksi valmistella kysymystä huoneiston hankkimisesta työväen- opistolle ²⁾, antoi valiokunta asiasta joulukuun 21:nä 1915 päivä- tyn mietinnön ³⁾ ja huomautti siinä, että opiston paikaksi ehdotettu Franzénkadun tontti n:o 13 oli pinta-alaan, laatuun ja asemaan nähden tähän tarkoitukseen täysin sopiva. Mikäli kaupungin kehi- tys pohjoiseen päin jatkui, sikäli oli tämä paikka muodostuva kes- kustaksi Kalliossa, missä väestö pääasiallisesti oli suomea puhuvaa. Kulkuyhteyksien ja -väylän puolesta paikka niinkään oli onnelli- sesti valittu, se kun sijaitsi vastaisen suuren pääväylän, Helsingin- kadun, vierellä ja likellä raitiotietä. Kohdakkoin kulkuyhteys yhä- kin paranisi, kun raitiotie rakennettiin Helsinginkadulle, jolloin ra- kennus sijaitsi aivan raitiotielinjan vierellä. Sitä vastoin valiokunnan mielestä työväenopiston toiminnan sijoittaminen tänne vaikuttaisi haitallisesti ruotsinkieliseen opetukseen, sillä ruotsia puhuvaa väestöä asui etusijassa I—IX kaupungiosassa, jota vastoin se X—XII kau- pungiosassa oli vaan vähäisenä osana. Tämän johdosta valiokunta ehdotti opistotalon rakennettavaksi suppeamman ohjelman mukaan. Sen sijaan olisi Rikhardinkadun varrella oleva kaupunginkirjasto- talo sisustettava ruotsinkielisen työväenopetuksen huoneistoksi py- syttämällä haarakirjasto ensi kerroksessa, minkä johdosta pääkir- jaston uuden talon rakennuttamista olisi joudutettava. Korkeamman työväenopetuksen täydellistä jakoa kielellisellä pohjalla ei tämän johdosta toimeenpantaisi, vaan olisi Rikhardinkadun varrella ole- vassa talossa tarpeen vaatiessa suotava sijaa suomenkielisellekin työväenopetukselle ja samaten Kallion työväenopistossa sijaa ruot- sinkielisellekin opetukselle.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾:

Rikhardinkadun varrella olevan kansankirjastotalon niin pian kuin mahdollista tarpeelliselta osalta luovutettavaksi työväenopiston, etusijassa sen ruotsinkielisen osaston huoneistoksi; sekä

kehoittaa rahatoimikamaria ottamaan valmisteltavaksi kysymyk- sen uuden talon rakennuttamisesta kaupungin pääkirjastolle.

¹⁾ Valt. pöytäk. 2. 5. 6 §. — ²⁾ Ks. 1915 vuod. kert. siv. 37 ja 38. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. vuod. 1915 n:o 50. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25. 1. 9 §.

Sen johdosta että sängen huomattava osa tavarasuojatilaa oli käytetty merisotilasviranomaisen ja sotaväen tarpeisiin, ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä kesäkuun 13 päivältä ¹⁾, että varsin luultavasti ainoastaan vähäinen osa Helsinkiin saapuvista tavaroista voitiin panna tavarasuojiin Helsingin kaupungin alueella. Kamari oli sentähden käynyt rakennuttamaan tavaravajaa ja esitti, että kaupunginvaltuusto tämän toimenpiteen hyväksyen päättäisi:

Tavaravajain
rakennuttami-
nen Santa- ja
Busholmaan.

että aluksi 1,600 m²:n laajuinen tavaravaja rakennetaan Busholman kortteliin n:o 249 arviolta 40,000 markan kustannuksilla;

että, jos olot välttämättä vaativat, lisäksi yksi tai kaksi tavaravajaa rakennetaan Santa- ja Busholmaan rahatoimikamarin harkittua asiaa yksissä neuvoin kaupungin muonitustoimikunnan kanssa; sekä

että tästä johtuvat kustannukset aluksi pannaan maksettaviksi sotatilan aiheuttamia kustannuksia nimiseltä tililtä sekä vastedes ensi vuoden budjettia käsiteltäessä harkitaan, onko ja minkä verran määrärahaa tätä tarkoitusta varten merkittävä 1917 vuoden menosääntöön.

Kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾ tähän rahatoimikamarin esitykseen elokuun 1 päivänä, sillä lisäyksellä että toisessa ponnassa mainitun tavaravajan sai rakennuttaa, jos olot lähimpinä aikoina välttämättä vaativat, mutta että kysymys muutoin oli alistettava valtuuston tutkittavaksi ensi syysistuntokaudella.

Valtuuston kokouksessa syyskuun 12 päivänä ilmoitti rahatoimikamari, että ensimmäisessä edellä esitetyistä ponsista mainittu tavaravaja oli kesän kuluessa rakennettu sekä oli Helsingin makasiini-osakeyhtiön hoidettavana ja annettu vuokralle. Samalla kamari ilmoitti, että rakennuskonttori oli saanut toimekseen heti rakennuttaa toisen yhtä avaran ja saman hintaisen tavaravajan. Valtuusto hyväksyi ³⁾ tämän toimenpiteen, ja oli kustannukset tilitettävä edellä mainitulla tavalla.

Sittemmin teki rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 9 päivältä esityksen vieläkin yhden tavaravajan rakennuttamisesta, ja oli kamari, katsoen odotettavina oleviin epäsuotuisiin säihin, kaupunginvaltuuston päätöstä odottamatta käskenyt heti aloittaa työn. Tavaravajan pinta-ala oli 2,000 m² ja arvioidut kustannukset 60,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾ tämän toimenpiteen samoin ehdoin kustannuksiin nähden, kuin kolmannessa edellä esitetyistä ponsista on mainittu.

Budjetinjärjestelyssä merkittiin ⁵⁾ 1917 vuoden menosääntöön

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35. — ²⁾ Valt. pöytäk. 1. 8. 9 §. — ³⁾ S:n 12. 9. 10 §. — ⁴⁾ S:n 21. 11. 8 §. — ⁵⁾ S:n 29. 12. 20 §.

kutakin edellä mainittua tavaravajaa varten 42,000, 45,000 ja 60,000 markkaa.

Tavaravaja
Katajanokalle.

Rahatoimikamarin maaliskuun 6 päivänä tekemän esityksen johdosta päätti 1) kaupunginvaltuusto sotaväen tarpeita varten Katajanokalle rakennuttaa noin 2,000 m²:n laajuisen tavaravajan, ja oli menot kirjaan pantava edellä mainitulla tavalla.

Tavarasuojan
osto Hietaniemeltä.

Rahatoimikamarin huhtikuun 17 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti päätti 2) kaupunginvaltuusto hyväksyä kamarin toimenpiteen 13,500 markan hinnasta sotaväen tarpeisiin käytettäväksi ostaa Hietaniemelle vievän tien varrella sijaitsevan tavarasuojan sekä myöntää sen sisustamiseen 5,000 markkaa.

Tavarasuojan
teettäminen
Vallilaa.

Niinikään päätti 3) kaupunginvaltuusto, hyväksymällä rahatoimikamarin valmistavat toimenpiteet lisätilan hankkimiseksi sotaväen muonavarastoille, Vallilan kortteliin n:o 534 rakennuttaa tavarasuojan, jonka lattiapinta olisi 3,000 m². Tätä tarkoitusta varten merkittiin 4) 1917 vuoden menosääntöön 50,000 markkaa.

Leipomoraken-
nuksen y. m.
teettäminen
Pakaan alu-
eelle.

Leipomorakennuksen ynnä jauhosuojan ja asuntoparakin rakennuttamiseksi Pakaan alueelle sotaväen tarpeisiin myönsi 5) kaupunginvaltuusto 28,000 markkaa samanlaisin ehdoin 6) kirjanpitoon nähden, kuin edellä on mainittu tavaravajain rakennuttamisesta.

Ehdotus soti-
lasparakkien
rakennuttami-
sesta.

Kaupunginvaltuustolta saamansa tehtävän 7) mukaisesti teki rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 4 päivältä esityksen parakkien rakennuttamisesta Pakaan alueelle sotilasmajoitusta varten. Miehistön keittiö-, ruokasali- ja pesutupaparakkien ynnä likakaivojen ja ulkokuoneiden rakentamisesta oli laskettu olevan kustannuksia 590,000 markkaa, katujen tarpeellisesta tasoituksesta ja viemärijohdosten teettämisestä 168,000 markkaa, rakennuksiin tehtävistä vesi- ja viemärijohdoista 35,000 markkaa, sähkövalojohdoista 25,000 markkaa sekä kahdesta kanslia- ja vartijahuoneparakista 36,000 markkaa eli yhteensä 854,000 markkaa.

Asiaa valmistelemaan asetti 8) valtuusto valiokunnan, johon valittiin herrat Lindberg, Norrmén, V. T. Rosenqvist, Schybergson ja Tarjanne sekä kansakouluntarkastajat A. Lilius ja M. Pesonen. Kesäkuun 3:ntenä päivätyssä mietinnössään valiokunta katsoi olevan epätietoista, riittikö arvioitu kustannusmäärä silloisissa oloissa, eikä halunnut puoltaa niin kalliin rakennusyrityksen toteuttamista, koska oli epätietoista, minkälaisiksi olot muodostuivat syksyyn mennessä. Valiokunta oli sitä mieltä, että ehdotettuja parakkeja rakennustansa, tulenvaarallisuutensa y. m. johdosta tuskin voitaisiin käyttää mainittuun tarkoitukseen, varsinkin kun ne jonkin ajan oltuaan

1) Valt. pöytäk. 9. 3. 1 §. — 2) S:n 2. 5. 25 §. — 3) S:n 16. 5. 22 §. — 4) S:n. 29. 12. 20 §. — 5) S:n 2. 5. 26 §. — 6) Ks. tätä kert. siv. 45. — 7) Ks. tätä kert. siv. 43. — 8) Valt. pöytäk. 16. 5. 23 §.

käytännössä tuskin olisivat siinä kunnossa, että niitä suuritta kustannuksitta voitaisiin käyttää muihin tarkoituksiin. Viitaten Tampereella saavutettuun kokemukseen, missä parakkeja oli rakennettu varsin laajassa mitassa, sekä vaikeuteen saada töitä ajoissa valmiiksi, esitti valiokunta, että parakkisuunnitelma saisi raueta ja että kansakoulujen huoneistotarvetta, niin kauan kuin niiden rakennuksia käytettiin majoitukseen, tyydytettäisiin väliaikaisin toimenpitein.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti 1) kaupunginvaltuusto, että kysymys parakkiryhmän rakennuttamisesta Pakaan alueelle sai raueta ja että kaupungin velvollisuus pitää huoneistoja saatavina sotilasmajoitukseen oli edelleen täytettävä luovuttamalla kansakoulutaloja tähän tarkoitukseen.

Lähetepäätöksellä tammikuun 22 päivästä oli läänin kuvernööri kehoittanut maistraattia ensi tilassa ryhtymään toimenpiteisiin huoneistojen osoittamiseksi Helsingissä merisotaväkeen kuuluville arestilaishuoneistoille sekä huoneita vartiomiehistöille ja päiväystyöseereille. Asian oltua majoituslautakunnan käsiteltävänä päätti 2) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin tammikuun 28 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti osoittaa ja arvioiduilla 16,000 markan kustannuksilla sisustuttaa kaupungin omistaman Aleksanterinkadun talon n:o 1 venäläisen merisotaväen päävahdiksi sodan aikana, ja oli rahatoimikamaria kehoitettava koettamaan hankkia korvaus kaupungille tästä koituvista kustannuksista.

Venäläisen merisotaväen päävahdihuoneisto.

Kun vaivashoitohallitus ja kunnallinen työnvälitystoimisto olivat sijoitettuina vastamainittuun taloon, täytyi niille hankkia uudet huoneistot. Kunnallisen työnvälitystoimiston käytettäväksi saatiin 8,000 markan vuosivuokrasta Helsingin anniskeluosakeyhtiön huoneisto Pikku Robertinkadun talossa n:o 8, vaivashoitohallitukselle niinkään anniskeluosakeyhtiön huoneisto Itäisen Heikinkadun talossa n:o 1 7,000 markan vuosivuokrasta. Uusiin huoneistoihin muutosta johtuvain kustannusten suoritukseen myönsi 2) kaupunginvaltuusto 5,300 ja 1,300 markkaa etuantina; kaupunginkassan tuli etuantina suorittaa ja eri tilille merkitä kaikki nämä kustannukset, ja oli tätä tiliä vastedes hyvitetävä sillä korvauksella, minkä kaupunki ehkä niistä sai.

Vuokrahuoneistot vaivashoitohallitukselle ja kunnalliselle työnvälitystoimistolle.

Rahatoimikamarin joulukuun 7 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi 3) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 950 markkaa sähkövalojohtojen teettämiseksi Vanhankaupungin poliisivartiokonttoriin sekä eräitten uusien vesiletkujen hankkimiseksi sinne.

Sähkövalo ja uudet vesiletkut Vanhankaupungin poliisikonttoriin.

Erään Vanhassa kaupungissa sijaitsevan, kaupungille kuuluvan ja vapaaehtoisen palokunnan palokalujen säilytykseen käytetyn

Erään Vanhankaupungin vanhan korjaus.

1) Valt. pöytäk. 6. 6. 29 §. — 2) S:n 8. 2. 12 §. — 3) S:n 29. 12. 9 §.

vajan korjaukseen myösi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 800 markan määrärahan.

Virutushuone
Bölen esikaupunkiin.

Fredriksperin viereisen Bölen esikaupungin asukkaiden anomuksen johdosta esitti rahatoimikamari kirjelmässä maaliskuun 27 päivältä, että mainittuun esikaupunkiin rakennettaisiin kunnallinen virutushuone. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ virutushuoneen sijoitettavaksi sikäläisen paloaseman vierelle, kustannukset, 10,000 markkaa, maksettavaksi etuantina kaupunginkassasta, muille virutushuoneille vahvistettua taksaa nuodatettavaksi uudessa virutushuoneessa sekä sen käyttöä ja hoitoa varten 1916 vuoden jälkipuoliskolla osoitettavaksi 2,400 markkaa. Tämän virutushuoneen rakennuttamiseksi merkittiin ³⁾ 1917 vuoden menosääntöön 10,000 markkaa.

Ent. seurahuoneella olevan höyrykattilalaitteen osto.

Erään tuuletus- ja lämmitystarkotuksiin ent. seurahuoneella käytetyn, leskirouva E. Blomqvistin omistaman putkihöyrykattilan oston myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto 16,500 markkaa ja erinäisten muutostöiden teettämiseksi siinä 550 markkaa,

Uimalaitoksen uudesti rakentaminen.

Busholman uimalaitoksen uudesti rakentamista varten merkittiin ³⁾ 1917 vuoden budjetinjärjestelyssä 4,500 markan määräraha. Sitä vastoin pidettiin olevissa oloissa mahdottomana rakennuttaa uutta uimahuonetta Uunisaren etelärantaan.

Ainespihan laajentaminen.

Vastamainitussa tilaisuudessa osoitettiin ³⁾ edelleen 7,000 markkaa kaupungin ainespihan laajentamiseen ja muutostöihin, joka asia oli pantu vireille ⁵⁾ sotilasparakkien rakennuskysymyksen yhteydessä.

Tallirakennus puhtaanapitolaitokselle.

Puhtaanapitolaitoksen uutistöiden joukkoon merkittiin ³⁾ 1917 vuoden menosääntöön tallirakennus 25 hevoselle ynnä tallirengin asunto rakennettaviksi Hietakannaksen alueelle. Määräraha vahvistettiin 30,000 markaksi.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katsastusmiehet.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katsastusmiehiksi valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto agronomi A. S. Lindholmin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä heidän varamiehikseen arkkitehti M. Schjerfbeckin ja rakennusmestari W. Ekmanin.

Juomavesijohdon laittaminen.

Sittenkuin herra af Forselles oli kaupunginvaltuuston kokouksessa joulukuun 29 päivänä 1915 tehnyt esitysehdotuksen kaupungin vesilaitoksen täydentämisestä juomavesijohdolla ⁷⁾, päätti ⁸⁾ val-

¹⁾ Valt. pöytäk. 10. 4 §. — ²⁾ S:n 11. 4. 7 §. — ³⁾ S:n 29. 12. 20 §. — ⁴⁾ S:n 26. 9. 5 ja 6 §. — ⁵⁾ S:n 9. 3. 1 §. — ⁶⁾ S:n 11. 1. 5 §. — ⁷⁾ Ks. 1915 vuod. kert. siv 42. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 25. 1. 25 §.